

Nr 413.

Av herr **Wallerius m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 183, angående ny definitiv löneroglering för landshövdingarna och befattningshavare vid länsstyrelserna m. m.

Vid genomläsandet av Kungl. Maj:ts proposition (nr 183) till riksdagen angående ny definitiv löneroglering för landshövdingarna och befattningshavare vid länsstyrelserna m. m., har man icke kunnat undgå att märka, hurusom vid inrangeringen av de olika tjänstemännen inom länsstyrelserna i den löneskala, som i propositionen föreslås till tillämpning, landskanslister och landskontorister, oaktat den utredning, som i fråga om dem förebringats, placerats i en lönenivå, som ingalunda torde motsvara, vad utredningen givit vid handen.

Vi hava därvid särskilt kommit att fästa oss vid icke blott vad föreningen Sveriges landskanslister och landskontorister anført i frågan utan även vad de landsstatslönesakkunniga — vid sin överarbetning av det av 1902 års lönerogleringskommitté framlagda förslaget — yttrat i fråga om dessa tjänstemän vid tanken på att verkställa en uppdelning av dessa befattningar, nämligen att ett hänförande av samtliga landskanslister och landskontorister till lönegraden B. 8 (nya B. 15) skulle anses innebära en för dessa tjänstemän alltför låg lönenivå med hänsyn till den löneställning, vilken skulle komma att intagas av de närmast överordnade tjänstemännen inom länsstyrelserna.

Nuvarande lön utan orts-, ålders- och dyrtidstillägg utgör:

för länsnotarier och länsbokhållare (i nya löneplanen hänförda till B 13) (nya B 21)	Kr. 3,200:—
» landskanslister och landskontorister (i nya löneplanen hänförda till B 8) (nya B 15)	» 2.400:—
alltså för närvarande en löneskillnad på	» 800:—

Enligt den nya löneplanen blir lönen utan ålders- och dyrtidstillägg:

	i ortsgupp A.	i ortsgupp F.
i lönegraden B 13 (nya B 21)	Kr. 5,160:—	Kr. 6,210:—
i » B 8 (nya B 15)	» 3,450:—	» 4,200:—
alltså en löneskillnad på	» 1,710:—	» 2,010:—

	i ortsgrupp A.	i ortsgrupp F.
i lönegraden <i>B 13</i> (nya <i>B 21</i>)	Kr. 5,160:—	Kr. 6,210:—
i » <i>B 9</i> (nya <i>B 16</i>)	» 3,660:—	» 4,440:—
alltså en löneskillnad på	» 1,500:—	» 1,770:—
i lönegraden <i>B 13</i> (nya <i>B 21</i>)	» 5,160:—	» 6,210:—
i » <i>B 10</i> (nya <i>B 17</i>)	» 3,960:—	» 4,770:—
alltså en löneskillnad på	» 1,200:—	» 1,440:—
i lönegraden <i>B 13</i> (nya <i>B 21</i>)	» 5,160:—	» 6,210:—
i » <i>B 11</i> (nya <i>B 18</i>)	» 4,260:—	» 5,130:—
alltså en löneskillnad på	» 900:—	» 1,080:—
i lönegraden <i>B 13</i> (nya <i>B 21</i>)	» 5,160:—	» 6,210:—
i » <i>B 12</i> (nya <i>B 19</i> eller <i>B 20</i>)	» 4,860:—	» 5,850:—
alltså en löneskillnad på	» 300:—	» 360:—

Med dyrtidstillägg utgör lönen för närvarande:
 för länsnotarier och länsbokhållare Kr. 5,535:—
 » landskanslister och landskontorister » 4,164:—
 alltså en löneskillnad med dyrtidstillägg på » 1,371:—

Den utredning, som lämnats i propositionen, torde visa på, att någon utvidgning i nuvarande löneskillnad mellan landskanslister och landskontorister å ena sidan samt länsnotarier och länsbokhållare av andra lönegraden å andra sidan icke borde ifrågakomma. Såvitt vi kunnat finna av utredningen bör den istället minskas.

Emellertid är förhållandet det, att länsnotarier och länsbokhållare — med hänsyn till den utbildning dessa fått och vid jämförelse med den lönegrad, i vilken andra tjänstemän i liknande befattning intrangerats — icke kunna placeras i lägre lönegrad än *B. 13* (nya *B. 21*), vadan någon nedplacering av dessa tjänstemän icke kan ifrågasättas.

Rättvisan torde då kräva, att landskanslister och landskontorister uppflyttas. Att öka löneskillnaden till — såsom i propositionen föreslagits — mer än dubbelt mot nu, om man bortser från dyrtidstilläggen, torde icke vara förenligt med rättvisa. Även om man medräknat dyrtidstillägg blir förskjutningen avsevärd.

Vi ha tagit del av de utlåtanden länsstyrelserna avgivit till Kungl. Maj:t över 1902 års löne regleringskommittés förslag till ny löne reglering för befattningshavare inom länsstyrelserna, i vilket landskanslister och landskontorister föreslagits till placering i lönegrupp *B. 8*, och tillåta oss härmed andraga innehållet i en del av dessa, då länsstyrelsernas yttranden i frågan enligt vår uppfattning böra tillmätas stor betydelse beträffande dessa tjänstemäns avlöning.

Länsstyrelsen i *Östergötlands* län framhåller, att landskanslister och landskontorister, som dock utföra ett för länsstyrelserna mycket betydelsefullt arbete och på vilkas noggrannhet och omdöme stora fordringar måste ställas, blivit pla-

cerade i alltför låg lönegrad och detta särskilt som genom den ökade arbetstiden deras möjligheter till inkomster utom tjänsten avsevärt kringskäres. Det måste ock anses ganska anmärkningsvärt, att för dessa tjänstemän, vilkas avlöningsförmåner för närvarande äro de minst tillfredsställande, kommitténs förslag skulle innebära en mindre löneökning än för någon av övriga grupper tjänstemän, fränsett avdelningscheferna. Länsstyrelsen anser, att det arbete landskanslister och landskontorister utföra till fullo berättiga till en mera gynnad ställning i avlöningshänseende och föreslår därför, att dessa tjänstemän placeras i lönegraden B. 10.

Länsstyrelsen i *Kristianstads* län förklarar, att, såvitt länsstyrelsen kunnat finna, löneregeringskommitténs placering av ifrågavarande tjänstemän i löneplanen ingalunda torde kunna anses motsvara deras berättigade anspråk i avlöningshänseende. Den starka ökning i länsstyrelsens arbetsbörda, som under de senare åren ägt rum, har nödvändiggjort, att landskanslister och landskontorister måst påläggas arbetsuppgifter av vida mer kvalificerad natur än förr möjligen varit fallet, och stora krav ha måst ställas på såväl deras arbetsförmåga som deras insikter i gällande författningar i de olika ämnen, som beröras av länsstyrelsernas arbetsuppgifter.

Länsstyrelsen i *Malmöhus* län framhåller, att 1908 års löneroglering tillfört ifrågavarande tjänstemän alltför låga avlöningsförmåner i jämförelse med andra. Vid lönerogleringen fingo dessa tjänstemän visserligen absolut taget i förhållande till förut havda löneförmåner en bättre löneökning än övriga länsstyrelsens tjänstemän, men trots detta anser länsstyrelsen sig kunna lika säkert påstå, att denna kår allt fortfarande blivit oskäligt lågt avlönad i jämförelse med andra med likvärdigt arbete. Tjänstemännens tillbakasatta ställning synes i viss mån hava påverkat lönerogleringsförslagen, så att kåren i förhållande till andra haft svårt att återvinna, vad som förlorats genom tystlåtenhet och förnöjsamhet. Detta bör i någon mån tagas i betraktande, då det gäller att inpassa dessa tjänstemän i löneskalan. Mångsidigheten i länsstyrelsernas göromål ställer stora krav på landskanslisters och landskontoristers omdömesförmåga och författningskännedom, och göromålens mängd ställa krav på betydande arbetsförmåga. Om och i den mån icke alla fullt motsvarat dessa krav, måste detta förklaras genom det ytterst beklagliga förhållandet, att löneförmånerna varit så oskäligt kläna, att rekryteringsmöjligheterna tidvis icke medgivit tillräckligt noggrant urval. Befordran till ordinarie i Malmöhus län har skett sent och efter ett långvarigt arbete såsom extra, vadan vid befordran dessa tjänstemän suttit inne med en betydande kompetens. Och detta icke allenast praktiskt, utan även teoretiskt. Länsstyrelsen är för göromålens behöriga gång så beroende av hur dessa befattningar bliva besatta, att det måste för länsstyrelsen framstå som ett intresse av synnerlig vikt, att de erhålla en tillfredsställande ekonomisk ställning, så att ombyte icke alltför ofta behöver ske. Vissa poster, som nu omhänderhavas av dessa tjänstemän, äro av den vikt och kvalifikation, att det för avdelningscheferna bliver högst betungande, då ombyte behöver ske och en ny person måste på posten inläras och intränas. Det har alltmera blivit så, att ordinarie landskanslister och landskontorister måst på-

läggas arbete av kvalificerad art, och det mera maskinella arbetet har lämnats åt extra arbetskrafter. Ju bättre lönevillkoren bliva för landskanslister och landskontorister, desto bättre kunna dessa tjänster rekryteras och desto lättare kunna juridiskt bildade arbetskrafter undvaras för göromålens besörjande. Att jämställa de nu ifrågavarande befattningarna med exempelvis kontorsskrivare vid järnvägarna eller postexpeditörer kan förvisso icke vara riktigt. De instruktioner, som dessa senare tjänstemän måste känna för att rätt sköta sina tjänster, må ju vara nog så vittomfattande, men sedan de en gång inlärts, torde arbetet vara i allo maskinellt. Av landskanslister och landskontorister måste mera fordras, innan de kunna påräkna befordran. I sämre ställning synes de under inga förhållanden böra sättas än exempelvis kammarskrivare vid tullverket. Länsstyrelsen måste emellertid för verkets bästa äga möjlighet att placera de bäst kvalificerade i en än högre lönegrad. Då registratorerna i riksbankens avdelningskontor placerats så högt som i 11:e lönegraden, torde det med fog kunna begäras, att de bäst kvalificerade landskanslisterna och landskontoristerna placeras åtminstone i lönegraden B. 10. Säkerligen torde icke av någon av registratorerna i riksbanken krävas vare sig kvalitativt eller kvantitativt ett arbete, som med fog kan jämföras med det, som kräves av de bäst kvalificerade landskanslisterna och landskontoristerna.

Länsstyrelsen i *Göteborgs och Bohus* län kan icke dela löneregleringskommitténs uppfattning, att det icke bör ifrågakomma att placera landskanslister och landskontorister i högre lönegrad än postexpeditörer och kontorsskrivare vid statens järnvägar. Inom andra tjänstemannegrupper finnas tjänstemän, med vilka landskanslister och landskontorister torde kunna fullt jämföras och som upptagits i högre lönegrad, exempelvis kammarskrivare vid tullverket samt kammarskrivare vid riksbanken. Förhållandena beträffande arten av de arbeten, som skola utföras av ifrågavarande tjänstemän, ställer sig väsentligen olika i olika län. Uti ett län av en storlek som Göteborgs och Bohus län och den arbetsmängd, som påvilar länsstyrelsen, måste en uppdelning av arbetet ske, som medför att åt även lägsta tjänstemannagraden anförtros en hel del arbeten av den kvalificerade beskaffenhet, att de i vanliga fall skulle utföras av länsnotarier och länsbokhållare.

Samtliga länsstyrelser hava påyrkat uppflyttning.

Om man utgår ifrån — såsom väl också varit avsikten — att den föreslagna löneregleringen avser att bereda dessa tjänstemän en bättre lön, än som för närvarande utgår till dem, så synes enligt vår uppfattning någon egentlig förbättring efter löneregleringsförslagets genomförande icke inträda.

Landskanslisters och landskontoristers lön med dyrtidstillägg, om sistnämnda beräknas i enlighet med bestämmelserna för innevarande års 1:a kvartal eller 21 %, utgör för närvarande med 6 timmars föreskriven tjänstgöring per dag kr. 4,164:—

Om man lägger ortsgruppen F till grund för beräkningen, blir efter förslagets genomförande lönen med på enahanda sätt beräknat dyrtidstillägg och med 7 timmars arbetsdag kr. 5,082:—

Förbättringen i lönen blir sålunda 918:— kronor.

Den ökning i tjänstgöringstiden av en timma per dag, som medföljer den föreslagna löneregleringens genomförande, blir omkring 312 timmar per år eller omkring två månader. Den del av lönen som måste beräknas utgöra ersättning härför utgör 847 kronor, vadan förbättringen i lönen, om regeringens förslag genomföres utgör omkring 70 kronor per år.

Detta kan ju knappast kallas någon löneförbättring.

Om man fortfarande med användande av ortsgruppen F i avlöningsreglementet placerar ifrågasvarande tjänstemän i lönegraden B. 10 (nya B. 17), skulle avlöningen bliva per år 4,770:— kronor, alltså en förbättring (från nuvarande lön med dyrtidstillägg å 4,164:— kronor) med 606 kronor, och om man tillägger 21 % dyrtidstillägg å 4,770:— kronor, 1,607:— kronor. Därvid har dock icke medräknats ökningen i arbetstiden av 312 timmar eller två månader. Från drages denna tid, för vilken avlöningen utgör 481:— kronor i månaden eller 962:— kronor, blir den verkliga löneökningen 645:— kronor.

Det torde vara rättvist att bereda dem denna löneökning.

På grund av vad här ovan anförts, och ehuru, med hänsyn icke blott till vad länsstyrelserna anfört, utan även vad landskanslister och landskontorister själva framhållit, skäl synes tala för att en uppflyttning i högre lönegrad efter femton års tjänstgöring verkställdes, anse vi oss dock böra inskränka oss till att hemställa,

att riksdagen — vid bestämmandet av den nya löneregleringen för landshövdingarna och befattningshavare vid länsstyrelserna m. m. och i samband med att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, förordnas skola äga tillämpning — måtte besluta, att landskanslister och landskontorister skola införas i lönegraden B. 10 (nya B. 17) i berörda avlöningsreglemente.

Stockholm den 16 april 1925.

Adolf Wallerius.

Oscar N. Olsson.

Thore Alströmer.

Cornelius Olsson.

Arthur Gustafson

Gust. Gustafsson.

i Kasenberg.

